

**ניצחון מוחץ
לשמאל בצ'ילה**

עמ' 8

זוהדרין

פועלי כל הארצות התאחדו!

زوهدريڤ ZOHADEREKH

גיליון 49 / 22 בדצמבר 2021

סעיף גולדריין

טקס הוקרה לעודד גולדריין במכון ויצמן לאחר שהשר גלנט מנע ממנו לקבל את פרס ישראל. מימין לשמאל: פרופ' דוד הראל, פרופ' גולדריין, ח"כ עופר כסיף וח"כ מוסי רז (צילום: זוהדרין)

"הורייזון 2020" – תוכנית המחקר והפיתוח של האיחוד האירופי שקדמה ל"הורייזון יורופ". אך דין לחברי הממשלה ודין לאזרח מן השורה. כאשר החליטה שרת החינוך יפעת שאשא-ביטון לדבוק בהחלטתו של קודמה, יואב גלנט, לשלול את פרס ישראל בתחום המתמטיקה ומדעי המחשב מפרופסור עודד גולדריין, היא נימקה זאת בחתימתו של האחרון על עצומה במארג 2021. ומה נכתב בעצומה עליה חתם גולדריין? ניחתם נכון: העצומה קוראת לאיחוד האירופי לקיים את הסכם "הורייזון 2020" ולעצור שיתופי פעולה של תוכניות אירופיות עם אוניברסיטת אריאל. גולדריין קרא להחריג את אוניברסיטת אריאל ממימון אירופי, בדיוק כפי שהממשלה עצמה עשתה לפני כשבועיים. האבסורד חוגג: שאשא-ביטון שללה פרס מחוקר משום שקרא לכבד סעיף בהסכם עליו חתומה ישראל, ושאותו אישרה שוב הממשלה בה היא עצמה חברה. ממשלת ישראל אמנם מנעה מגולדריין פרס על הישגיו האקדמיים, אך העניקה לו עתה פרס נחומים על פעילותו הפוליטית: שלילת מימון אירופי מאוניברסיטת אריאל אושרה כמדיניות הרשמית של הממשלה. כאות הוקרה על פועלו, מן הראוי לקרוא לסעיף הנ"ל בהסכם "הורייזון יורופ" על שמו: סעיף גולדריין.

"הישג דיפלומטי חשוב", כך הכריז שר החוץ וראש הממשלה החליפי יאיר לפיד עם הצטרפותה של ישראל לפני כשבועיים לתוכנית "הורייזון יורופ" – תוכנית הדגל של האיחוד האירופי בתחומי המחקר והפיתוח. זו התוכנית הגדולה מסוגה בעולם, שתקציבה הכולל עומד על 95.5 מיליארד יורו. הצטרפות ישראל להסכם תאפשר למוסדות אקדמיים ישראליים לזכות במענקים נכבדים על פעילותם המחקרית. על פניו, זהו אכן הישג מדיני חשוב עבור "ממשלת השינוי", המעמיקה את הכיבוש בעודה מציגה לעולם פנים מחייכות. אך בהסכם ההצטרפות לתוכנית, שאושר בישיבת ממשלה, יש סעיף אותו מעדיפים ראשי הקואליציה להצניע: ההסכם מציין במפורש כי ישראל תוכל להשקיע את כספי התוכנית רק בשטחה הריבוני – ולא בהתנחלויות שבשטחים הפלסטיניים הכבושים. הממשלה אישרה, למעשה, הסכם המחרימ את אוניברסיטת המתנחלים באריאל. אין זו הפעם הראשונה בה אישרה ממשלת ישראל סעיף מסוג זה. כבר בשנת 2013 החליט האיחוד האירופי לאסור על חברותיו להעניק מימון לגורמים הפועלים בהתנחלויות או לשתף עמם פעולה. אף על פי כן, ב-2014 אישרה ממשלת נתניהו את הצטרפותה של ישראל לתוכנית

קרבן השפע של ראש המוסד לשעבר / א'

"ראש המוסד לשעבר, יוסי כהן, יקבל תשלום של כחצי מיליון דולר עבור שני מסעות הרצאות שיקיים לפני אנשי קרבן היסוד. כך נודע לוואלה! חדשות. קרבן היסוד, שמגייסת כספים ומגביות עבור המדינה בקהילות יהודיות בחו"ל, נוהגת להזמין בכירים ישראליים לשעבר להרצאות ולמפגשי גיוס תרומות ברחבי העולם".

טל שלב, "וואלה", 9.12

קרבן השפע של ראש המוסד לשעבר / ב'

"ראש המוסד לשעבר, יוסי כהן, ניסה להסביר השבוע לחדשות 12 כיצד קרה שמבין כל החברות הישראליות שזקוקות לשירותי מזכירות — בתו, אחינועם, מצאה עבורה דווקא בחברה של השייח' טחנון בן-דאיד, היועץ לביטחון לאומי של אבו דאבי. זאת, לאחר שהחברה קיבלה ממערכת הביטחון אישור לסגור חוזה שיתוף פעולה עם חברת רפאל, ובעת שהאב הגאה עדיין מכהן כראש מוסד, ומשמש שושבין נמרץ של הסכמי אברהם. זו החברה הפרטית שדרכה השייח' מנהל את הקופונים הנלווים להסכמים האסטרטגיים של איחוד האמירויות. בכך הצטרפה אחינועם למועדון 'הבנות שלי' (ד"ש ממכל לייברמן), בעוד שאביה מצטרף למועדון המכובד של מנפיקי החשבונות בחסות השלום בע"מ".

אבי בר-אלי, "דה מרקר", 10.12

זיונים זה לא הכל: ביבי וטראמפ כבר לא

"נשיא ארצות הברית לשעבר דונלד טראמפ אמר כי הוא סבור שראש הממשלה לשעבר בנימין נתניהו התנהג כלפיו בחוסר נאמנות וכפיות טובה, חרף כל מה שעשה למענו במהלך ארבע השנים שלו בבית הלבן. 'לא דיברתי איתו מאז הבחירות בארצות הברית, שילך להודיין', אמר טראמפ. 'האדם הראשון שבירך את ביידן היה ביבי נתניהו. האיש שעשיתי עבורו יותר ממה שעשיתי עבור כל אדם אחר שעבדתי איתו', הוסיף".

ברק רביד, "וואלה", 10.12

גנץ חושף את הפרוטוקולים של זקני טהראן

"שר הביטחון בני גנץ הדגיש בפגישותיו בוועידת גנץ, כי המטרה של איראן היא להפוך להגמון שישליט את האידיאולוגיה שלו באזור ובעולם כולו".

הודעת דובר משרד הביטחון, 10.12

הניצחון של פרופ' גולדרייך

"יהונתן ליס, מדווח שישראל הצטרפה רשמית לתוכנית 'הורייזון יורופ' של האיחוד האירופי, שמטרתה השקעה במיזמים בתחומי המדע, בתקציב כולל של כ-95.5 מיליארד דולר. ההסכם אושר על ישראל להשקיע את הכסף מעבר לקו הירוק, ומונע ממוסדות מחקר ואקדמיה בשטחים להשתתף בתוכנית. אי לכך, התעקשותה של שרת החינוך, הד"ר יפעת שאשא-ביטון, לדחות את המלצת הוועדה להעניק את פרס ישראל לפרופ' עודד גולדרייך משום שאינו מכיר באוניברסיטת אריאל שבשטחים, מעמידה אותה בפרט ואת ממשלת ישראל בכלל, באור מגוחך אם לא אבסורדי, ואולי אף בלתי-חוקי".

ריקה קידן, מכתב למערכת "הארץ", 10.12

עדיף להקריב את מיכאלי וטליברמן ישנה מקצוע

"לגיטימי להקריב את ענף התיירות, אמרה שרת התחבורה מירב מיכאלי בשיבת הממשלה. שר האוצר אביגדור ליברמן הוסיף: 'לגבי סוכני נסיעות ומורי דרך צריך לומר: תתחילו לשנות מקצוע'".

חדשות 12, 12.12

דברים בשם אומרם

הוא לא גזען, הוא שונא גם ערבים וגם יהודים

"ההוכחה שאני לא גזען היא שהראשון שאני רוצה לזרוק מכאן הוא עופר כסיף. יתר חברי הכנסת של הרשימה המשותפת ורע"ם, כולם ערבים, הם הבאים בתור. אני לא מדבר רק על אחמד טיבי, עופר כסיף ואיימן עודה, אלא גם על מנסור עבאס".

ח"כ איתמר בן גביר, אתר ג'י.די.אן, 10.12

**מכתבים
למערכת****אנו' אריאל - לא בישראל**

בהחלטה של שרת החינוך לשלול את פרס ישראל מפרופ' עודד גולדרייך, חזרה השרה וכתבה באופן שגוי כי אוניברסיטת אריאל נמצאת בישראל, אף שמיקומה בשטחים הפלסטיניים הכבושים.

אני מתקשה להאמין שמדובר ב"טעות סופר" בהחלטת שרת החינוך, שכן ברור שעברו עליה היועצים המשפטיים במשרדה. להערכתי הדבר נובע מכך שמלכתחילה ההקמה של המוסד לחינוך באריאל בשנת 1982, ובהמשך ההכרה בו כאוניברסיטה בשנת 2012, היו חלק ממאמצייה של ממשלת ישראל לספח דה-פקטו את הגדה המערבית, כהכנה לרגע הפוליטי המתאים לביצוע סיפוח דה-יורה. באופן מפתיע, גם במדריך הבין-לאומי של המוסדות להשכלה גבוהה שמוציא לאור אונסק"ו, מצוינת אוניברסיטת אריאל כאוניברסיטה בישראל.

לכן פנו לאחרונה מאות מרצים מכל המוסדות להשכלה גבוהה בישראל לאונסק"ו, בדרישה לשינוי ההגדרה של אוניברסיטת אריאל כך שמיקומה יהיה "בשטחים הפלסטיניים הכבושים".

לא יעלה על הדעת שארגון אונסק"ו — זרוע של האו"ם — יאמץ עמדה ישראלית הסותרת שרשרת החלטות של מועצת הביטחון של האו"ם, אשר קבעו כי כיבוש השטחים הפלסטיניים אינו חוקי. עוד קבעה מועצת הביטחון, כי אין שום תוקף חוקי לצעדים חד-צדדיים שנוקטת ישראל כגון הקמת התנחלויות וביצוע שינויים דמוגרפיים, או חקיקה ישראלית פנימית לשינוי מעמד השטחים הפלסטיניים או חלקים מהם, וכי כולם סותרים את החוק הבינלאומי.

עו"ד איתי מק, ירושלים

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דו"ח חדש של העמותה "קו לעובד" על תנאי העבודה בתקופת הקורונה

ירידה ניכרת באכיפת זכויות עובדים

מתים יותר ממחלות מקצוע

מאשר בתאונות עבודה

"יותר עובדים בישראל מתים ממחלות תעסוקתיות מאשר בתאונות עבודה". זו המסקנה של דו"ח עמותת קו לעובד שפורסם באחרונה. כמו כן, "לא קיימת מפת בריאות תעסוקתית" כלל ארצית במדינת ישראל כפי שקבעה ב-2014 ועדת אדם לבטיחות ובריאות תעסוקתית". מהדו"ח עולה כי המצב בתחום לא השתנה בשבע השנים שעברו: המסקנות שהוסקו מדו"חות העבר לא מיושמות, נתונים על היקף התופעה חסרים, והמחקר בתחום סובל ממחסור בכוח אדם ובמשאבים.

לפי הערכות, בישראל חולים עשרות אלפי עובדים בשנה במחלות תעסוקתיות, ולפי אומדן נפטרים כ-1,700 עובדים בשנה כתוצאה מתחלואה תעסוקתית. לעומת זאת, בדו"ח האחרון שפורסם רשם המחלות התעסוקתיות בשנת 2019, מספר החולים (להבדיל מנפטרים!) במחלות תעסוקתיות עמד על כ-1,730 מקרים בלבד.

קיים מחסור במשאבים ובכוח אדם לאורך כל שרשרת הטיפול בבריאות תעסוקתית. דוגמא בולטת לכך היא מספרם הקטן של הרופאים התעסוקתיים, שהם מקור מידע עיקרי למצב בתחום המחלות התעסוקתיות והכתובת המרכזית לעובדים. בשנת 2020 עמד מספר הרופאים התעסוקתיים בישראל על כ-90 רופאים פעילים. מספר זה הוא 0.3% מכלל הרופאים בישראל. בישראל כ-4.1 מיליון עובדים, ו-99% מן הדיווחים על מחלות תעסוקתיות מקורו ברופאים תעסוקתיים. לכן, מספר המקרים המדווחים נמוך במיוחד.

תחום האכיפה סובל גם הוא ממחסור מתמשך במשאבים: במנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית מועסקים רק מאה מפקחים שתפקידם לאכוף את חוקי ותקנות הבטיחות והבריאות התעסוקתית. זאת ועוד, בשנתיים האחרונות לא מועסק במנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית ולו רופא תעסוקתי אחד. מרבית פעולות האכיפה ממוקדות בתחום הבטיחות, ולכן הפיקוח על מחלות תעסוקתיות בישראל הוא דל ביותר.

כמו כן, התגברות הניצול והגמישות בדפוסי ההעסקה, לרבות עבודות זמניות, עבודות במשרה חלקית או עבודה קבלנית, מקשים אף הם על איסוף הנתונים לגבי היקף התחלואה האמיתי במחלות תעסוקתיות. בנתוני רשם המחלות בישראל יש תת-ייצוג מובהק של נשים, של עובדים אצל מעסיקים קטנים ובינוניים ושל עובדים המועסקים באופן לא רשמי.

זאת, לעומת ייצוג היתר בדו"חות של עובדים מקצועיים (55%), ושל מפעלים גדולים בהם מועסקים 50 עובדים ומעלה (66%). עובדים אלה מדווחים בשיעורים גבוהים יותר בעיות בריאות בעבודה. ייצוג היתר בולט במיוחד בקרב עובדים שיש במקום עבודתם "מראפת מפעל", הנותנת מענה לבעיות של בריאות תעסוקתית.

יצוין כי ישראל לא אימצה עד היום אף לא אחת מהאמנות הבינלאומיות בנושא בריאות תעסוקתית עליהן המליץ ארגון העבודה הבינלאומי.

הקורונה פגעה בפרנסתן של משפחות רבות: רבים איבדו את עבודתם בעקבות השלכות המגיפה על המשק, ועסקים רבים קרסו. אך מדו"ח חדש של קו לעובד על שנת הקורונה, 2020, עולה שדווקא בתקופה בה נפגעו זכויותיהם של עובדים באופן קשה – הם הופקרו בידי מנגנוני האכיפה.

עוד עולה מהדו"ח כי אשתקד נרשם זינוק בפניות בדבר פגיעה בזכויות עובדים, לרבות בשל אי-תשלום והלנת שכר. במקביל, במנהל ההסדרה והאכיפה נפתחו פחות תיקי חקירה וצומצמו הקנסות וההתראות למעסיקים.

עלייה בפונים לסייע

"מגפת הקורונה הביאה למשבר כלכלי, לצמצום במקומות עבודה ולפגיעה משמעותית בעובדות ובעובדים", נאמר בדו"ח. "אלה ספגו פגיעות מסוגים שונים: כאלה שחוו פיטורין או יציאה לחל"ת, ואחרים, עובדים חיוניים וחשובים שהתמודדו עם סיכונים בריאותיים לצד הפגיעה ביכולתם להגיע לעבודה עקב סגירת מערכת החינוך, ועוד. בקרב העובדים והעובדות אשר נפגעו בצורה משמעותית ממגפת הקורונה נמצא שנשים נפגעו יותר באופן מובהק, כמו גם בעלי שכר נמוך, עובדים מבוגרים וכאלה שהם בעלי השכלה נמוכה".

מנתוני הפניות לקו לעובד עולה, כי בשנת 2020 נרשמה עלייה של 34% במספר הפונים בגין אי-תשלום או הלנת שכר. חלה עלייה של 20% בפניות בנושא זכויות פנסיוניות – 30% מהן מקורן בעובדות ובעובדים בענף הניקיון. בנוסף, נרשם גידול של 21% בפניות העוסקות בזכויות בביטוח הלאומי.

במקביל לעלייה במספר הפניות, נרשמה ירידה חדה באכיפת זכויות עובדים בידי מנהל ההסדרה והאכיפה: ירידה של 54% בפתיחת תיקי חקירה, ירידה של 52% בהתראות ובעיצומים למעסיקים וירידה של 62% בסכומי הקנסות שהוטלו.

מחדל מתמשך

בקו לעובד הדגישו שמדובר בהמשך של מגמה מדאיגה המסתמנת בשנים האחרונות. לפי נתוני הדו"ח, החל בשנת 2017 חלה ירידה במספר ההתראות המנהליות אשר ניתנו למעסיקים. ירידה זו הייתה חדה במיוחד בשנת 2020. משנת 2017 עד שנת 2020 חלה ירידה של 80% בהתראות המנהליות. בכל הנוגע לעיצומים כספיים הייתה עלייה הדרגתית ויציבה משנת 2016 עד לשנת 2019. אך בשנת 2020 חלה ירידה משמעותית, לרף נמוך יותר מאשר בשנת 2016 – ירידה של 73%.

לגבי מהגרי עבודה, הדו"ח מצביע על כך שפעולות אכיפת זכויותיהם בשנה האחרונה נשחקה כליל, עד למספרים זעומים. בשנת 2016 עמדו מספר ההתראות המנהליות שקבלו מעסיקים בגין העסקת מהגרי עבודה שלא כדין על 1,448, לעומת 156 בשנה החולפת – ירידה של 89%.

"בשנה ממוצעת אנחנו מחזירים לעובדות ולעובדים בין 30 ל-40 מיליון שקל שהמעסיקים חשבו שיוכלו להתחמק מלשלם. אם לא היינו עושים זאת, אף אחד לא היה שם לעזור לעובדים אלו. יש מעט מודעות ציבורית לכמה כספים נגזלים מהעובדים יום יום, ולכן גם אין אינטרס של הרשויות לדאוג לאכיפת זכויות העובדות והעובדים", הדגישו.

יוסי אבו

עבאס מכשיר את הכיבוש

המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש) גינו (18.12) את דבריו של יו"ר רע"מ, ח"כ מנסור עבאס, וקראו למפלגתו לפרוש מן הקואליציה. "אמירותיו של יו"ר רע"מ ח"כ מנסור עבאס מלבינות את הטרור של מיליציות המתנחלים בשטחים הכבושים", מסרו.

הודעת הגינוי של מק"י וחד"ש פורסמה בתגובה לדבריו של ח"כ עבאס בריאיון ששודר ברשת ב' (16.12). עבאס התייחס להצהרתו של השר לביטחון פנים עומר בר-לב (העבודה) בנושא אלימות המתנחלים בשטחים הכבושים, ואמר: "אסור להכליל על אף ציבור; לא על מתנחלים, לא על חרדים ולא על ערבים. השיח הפוליטי בכנסת הוא שיח אלים, ח"כים לא חושבים פעמיים לפני שהם תוקפים את הצד השני".

עוד נמסר בהודעת הגינוי של חד"ש ומק"י: "אמירותיו של ח"כ עבאס הן המשך המדיניות של רע"מ להכשרה של מפעל ההתנחלויות והשלמה עם הכיבוש ועוולותיו היומיומיות כלפי העם הפלסטיני. זאת בהמשך להצבעה בעד התקציב הצבאי והזרמת תקציבי עתק להתנחלויות, ובהמשך לתמיכה בהצבעה בחוקים מסוכנים ואנטי-דמוקרטיים שמתירים למשטרה להיכנס לבתי אזרחים ללא צו מבית משפט".

כמו כן ציינו מק"י וחד"ש כי בשנים האחרונות ישנה עליה תלולה בפשעי המתנחלים כלפי הפלסטינים בגדה. מנתוני מערכת הביטחון מתברר כי ב-2019 תועדו 363 מעשי פשיעה לאומנית של יהודים נגד פלסטינים בגדה, כאשר ב-2020 זינק הנתון ל-507. במחצית הראשונה של 2021 בלבד תועדו 416 מעשי פשיעה לאומנית של יהודים נגד פלסטינים בגדה — יותר ממספר מעשי הפשיעה הלאומנית בשנת 2019 כולה.

ההודעה הוסיפה וביקרה את הישגיה המדומים של רע"מ בקואליציה: "במקביל, מתגלה יום אחרי יום עליבותם של 'ההישגים ההיסטוריים' של רע"מ בתחום האזרחי: שרת הפנים הודיעה לפני מספר ימים שחוק החשמל לא יחול על הגג ולא יפתור את בעייתם של עשרות אלפי בתי אב שאינם

מחוברים לחשמל. עוד מתברר שההחלטה הממשלתית 550 באה בהמשך להחלטה הקודמת 922 ואין בה הישגים משמעותיים לציבור האזרחים הערבים".

בסיום נמסר: "אמירותיו של ח"כ עבאס אינן תקלה או פליטת פה, אלא ביטוי להתנערות של רע"מ מכל מחויבות לסיום כיבוש ולהשלמתה עם מדיניות ההתנחלויות, הסיפוח ומניעת הקמת מדינה פלסטינית בגבולות 4 יוני 1967 לפי החלטות האו"ם. משחקי התפקידים וההבהרות של מנהיגי רע"מ והפלג הדרומי של התנועה האסלאמית לא יצליחו לרמות את הציבור ולחפות על מדיניות הממשלה. אנו קוראים לרע"מ לפרוש מייד מהקואליציה, הממשיכה לפגוע בעם הפלסטיני, בציבור הערבי בישראל ובכלל אזרחי המדינה."

לקראת שביתת אחיות במחאה

נגד האלימות בבתי החולים

שלושה מקרי אלימות קשים של מטופלים כלפי אחים ואחיות נרשמו בסוף השבוע (18.12). בהסתדרות האחים והאחיות נערכים לפתוח בשביתה ללא הגבלת זמן במערכת הבריאות. בבית החולים לבריאות הנפש לב השרון תקף מטופל במחלקה סגורה אח ופצע אותו בפניו ובראשו. תקיפה נוספת אירעה במחלקה סגורה בבית החולים לבריאות הנפש שער מנשה. מטופל בעל רקע פלילי פגע בארבעה אנשי צוות. "מקרי האלימות הללו היו יכולים להימנע אילו משרד הבריאות והממשלה היו עומדים בהסכם שחתמו ומציבים מאבטחים בכל מחלקה סגורה", אמרה יו"ר הסתדרות האחים והאחיות אילנה כהן. היא פנתה לראש הממשלה בנט: "בכל רגע שעובר ללא מתן מענה לאלימות במערכת הבריאות, אתם מפקירים את ביטחונם האישי של האחים והאחיות". "לא נהסס להשבית את מערכת הבריאות ללא הגבלת זמן. זה מצב חירום לאומי וצריך לתת מענה מיידי. שבענו מהבטחות ועכשיו אנחנו רוצים לראות מעשים", הדגישה.

מח"ש סגרה את התיק נגד

השוטר שתקף את ח"כ כסיף

המחלקה לחקירת שוטרים (מח"ש) החליטה (17.12) לסגור את תיק החקירה נגד השוטר שתקף את ח"כ עופר כסיף (חד"ש) — הרשימה המשותפת) באפריל האחרון במהלך הפגנה נגד הכיבוש בשיח' ג'ראח. המחלקה לחקירות שוטרים תעביר את התיק לבחינה של מחלקת המשמעת במשטרה ותמליץ להעמיד לדין משמעתי כמה מהשוטרים שהשתתפו בתקיפה האלימה. ההחלטה של מח"ש תואמה עם פרקליט המדינה והמשנה לפרקליט המדינה לעניינים פליליים.

כזכור, במהלך ההפגנה הותקף ח"כ כסיף באלימות בידי שוטרים. במח"ש המליצו להעמיד את השוטרים לדין משמעתי בשל התנהלותם מול כסיף בתום האירוע, לאחר שכבר נודעה להם זהותו כחבר כנסת. כמו כן, הוחלט להעביר לבחינת מחלקת המשמעת במשטרה את עניינם של מספר שוטרים נוספים שלקחו חלק באירוע, בכל הנוגע לאופן רישום דו"חות הפעולה על ידיהם.

עדי ראייה לאירוע סיפרו: "שוטרים שהיו במקום במהלך ההפגנה תקפו את ח"כ כסיף ללא שום סיבה. ראינו אותו שוכב על הרצפה והשוטרים הכו אותו ללא הפסק על אף שהוא אמר להם, בעודו סופג את המכות, שהוא חבר כנסת. גם אנחנו ניסינו להרחיק את השוטרים ואמרנו להם שמדובר בחבר כנסת, אבל הם לא הפסיקו".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

באוניברסיטת ויסקונסין-מדיסון. בשנה זו פתחה בקריירה אקדמית כמרצה באוניברסיטת דרום קליפורניה. בתקופה זו כתבה את אחת מעבודותיה המכוננות, שבחנה את ההשפעה של גזענות ושל סקסיזם על נשים שחורות, על תנועת זכויות האזרח האמריקאית ועל תנועות פמיניסטיות מאז הסופרג'יסטיות ועד שנות השבעים.

טענתה החשובה של הוקס הייתה כי ההצטלבות של סקסיזם וגזענות בשנות העבודות תרמה לכך שנשים שחורות סבלו מהיחס הגרוע ביותר, ויחס זה השתמר אל מעבר לתקופת העבודות ונתן את אותותיו אף ביחסן של תנועות מחאה נשיות כלפי נשים שחורות. בשנת 1983 קיבלה בל הוקס תואר דוקטור מאוניברסיטת קליפורניה בסנטה קרוז. את התזה שלה כתבה על עבודותיה של הסופרת האמריקאית טוני מוריסון.

נגד הפטריארכיה והאימפריאליזם

הוקס הקדישה את פועלה וכתביה למאבק בפטריארכיה האימפריאליסטית, הגזענית והקפיטליסטית. היא ראתה בדיכוי הנשים בארצות הברית בכלל, ובדיכוי הנשים השחורות בפרט, תופעה שאינה מעוגנת אך ורק בסקסיזם; מבחינתה, הפטריארכיה האמריקאית האחראית להכפפה של נשים ולאפלייתן קשורה הדוק בתהליכים פוליטיים וכלכליים, ובראשם האימפריאליזם האמריקאי והמערכת הקפיטליסטית. לטענתה, מערכות אלה נבנו על עבדות וניצול כוח העבודה של שחורים בכלל ושל נשים שחורות בפרט.

בספרה "פמיניזם זה לכולם", שיצא לאור בשנת 2000, מתארת הוקס כיצד התעלמו תנועות פמיניסטיות בשנות השישים והשבעים ממאבקן של הפועלות השחורות ופעלו להשגת מטרות שנגזרו רק לנשים לבנות מהשכבות המבוססות. אחת מטענותיה החשובות של הוקס היא שנשים שחורות היו חלק משוק העבודה מאז שהובאו לאמריקה כשפחות. לכן, המאבק הפמיניסטי על זכותן של נשים להשתתף בשוק העבודה לא סייע לנשים שחורות בנות מעמד הפועלים, שכבר הועסקו ממילא במפעלים ובמקומות עבודה אחרים.

בדומה להוגות מרקסיסטיות אחרות, הצביעה הוקס על פער בין הפמיניזם הרפורמיסטי והליברלי, החותר לשינויים נקודתיים בחברה אך לא רואה פסול בחברה המעמדית הקפיטליסטית, לבין הפמיניזם הרדיקלי – תנועה של פועלות בכלל ושל נשים שחורות בפרט, השואפות לעקור מן היסוד את השיטה הפטריארכלית הקפיטליסטית, ולכונן תחתיה חברה ללא מעמדות שבה אין דיכוי מגדרי וגזעני.

את יחסה לפמיניזם כמאבק שכולל חזיתות מאבק שמאליות נוספות ניתן לראות במובאה להלן מתוך ספרה "פמיניזם זה לכולם" (בתרגומה של דלית באום, הוצאת פרדס):

"דמו בנפשכם עולם שאין בו דיכוי, עולם שבו נשים וגברים אינם בהכרח דומים, ואפילו לא תמיד שווים, אבל כל מערכות היחסים בו מושתתות על חזון של הדדיות. דמו בנפשכם את החיים בעולם שבו כולנו יכולים להיות מי שאנחנו, עולם של שלום ואפשרויות. מהפכה פמיניסטית בלבד אין בה די כדי לברוא עולם כזה – אנחנו צריכים לשים סוף גם לגזענות, לעליזנות המעמדית, לאימפריאליזם. אבל מהפכה כזו תאפשר לנו להגיע למימוש עצמי מלא כנשים וכגברים, שבכוחם לבנות קהילה אוהבת, לחיות יחד ולממש את חלומות החירות והצדק שלנו, לחיות לאור האמת שכולנו 'נבראנו שווים'."

"בואו, התקרבו. ראו כיצד יכול הפמיניזם לגעת בחייכם ובחיי כולם, ולשנות אותם. התקרבו וראו במו עיניכם מי היא ומה היא תנועה פמיניסטית. התקרבו וראו בעצמכם: פמיניזם זה לכולם."

דוראל לונקה

הוגה ופעילה פמיניסטית

מתה בל הוקס

בל הוקס, סופרת והוגה פמיניסטית, פרופסור ללימודים אפריקאיים ואפרו-אמריקאיים ופעילה חברתית, הלכה לעולמה (15.12.2021) בגיל 69. בל הוקס היא שם העט של גלוריה ג'ין ווטקינס, שהקדישה את חייה למאבק בדיכוי ובאפליה של נשים שחורות. את שם העט שאלה מסבתה של אמה, וכתבה אותו כל חייה באותיות קטנות בלבד, כאקט פוליטי של הסתת המיקוד משם המחברת אל הנושאים עליהם כתבה.

הייתה פמיניסטית שמאלית-רדיקלית, שכן כתיבתה עסקה לא רק באפליה מגדרית אלא גם בהצטלבות עם אפליה גזענית ומעמדית, המשמשות כולן אמצעי דיכוי ושלטת תחת הקפיטליזם. היא ביקרה בחריפות את הגל השני של הפמיניזם, ובמיוחד את הפמיניזם הליברלי הלבן שחתר לשיפור חייהן של נשים בורגניות בעודו מתעלם מצורות הדיכוי הייחודיות מהן סובלות נשים שחורות בארה"ב.

הוקס השאירה אחריה מורשת חשובה של ביקורת חברתית ומעמדית אנטי-גזענית ואנטי-קפיטליסטית, אותה ראוי ללמוד וליישם גם כיום. הביקורת שלה על הפמיניזם הבורגני רלוונטית במיוחד נוכח הפמיניזם הקולוניאלי הרווח בישראל כיום.

ממשפחה ענייה לקריירה אקדמית

בל הוקס נולדה בקנטקי בשנת 1952 וגדלה תחת חוקי ג'ים קרואו – חוקי ההפרדה הגזענית שהיו נהוגים במדינות הדרום של ארצות הברית. משפחתה השתייכה למעמד הפועלים: אביה עבד כשרת ואמה הייתה מטפלת ועוזרת בית בבתייהן של משפחות לבנות. הוקס התחנכה בבתי ספר לשחורים בלבד, ורק לקראת סוף שנות השישים התקבלה לתיכון הופקינסוויל המעורב, שם סיימה את לימודיה.

השלימה תואר ראשון באנגלית באוניברסיטת סטנפורד בשנת 1973, וב-1976 השלימה לימודים מתקדמים

ממשלת בנט לא עמדה במחויבותה

נשים שקופות
בתקציב המדינה

"ממשלת השינוי" לא מילאה את חובתה להציג ניתוח מגדרי ראוי של תקציב המדינה. כך עולה מדו"ח חדש מאת ברברה סבירסקי ועל חסון שפרסם בשבוע שעבר מרכז אדוה. הדו"ח משלים את החסר, ומציג ניתוח מגדרי של סעיפים נבחרים מתקציב המדינה ומחוק ההסדרים, וכן של פרק הטבות המס המופיע במסמך "עיקרי התקציב". מנהלת תחום מגדר במרכז אדוה, הסוציולוגית יעל חסון, מסרה: "תקציב המדינה הוא תוכנית העבודה המשמעותית ביותר של הממשלה, והיא לא מביאה בחשבון את הצרכים והחסמים של האזרחיות. מדובר בהחלטות גדולות, חלקן חוצות משרדים, והן התקבלו מבלי להביא בחשבון שיקולים מגדריים. המשמעות, לעיתים קרובות, היא שנשים משלמות מחיר ונשארות שקופות בתקציב, והסיכוי לצמצם את הפערים קטן".

הדו"ח החדש של מרכז אדוה בוחן החלטות תקציביות מרכזיות שנעשו במסגרת תקציב המדינה וחוק ההסדרים לשנת 2021-2022. יצוין שהחוק מחייב את הממשלה לבצע ניתוח מגדרי, אך ההחלטות שקיבלה הממשלה ממשיכות להגדיל את אי-השוויון בין נשים לגברים.

לפי הדו"ח, "מגפת הקורונה מצאה את השירותים החברתיים כשהם מורעבים לכוח אדם מיומן, לתשתיות ולתוכניות סיוע לקבוצות ולמגזרים דלי הכנסות. אל מול המגפה הגדילה הממשלה את הוצאותיה – על בריאות, ביטחון סוציאלי, סיוע למובטלים ולעסקים ועוד. אולם מבט על תקציבי השירותים החברתיים מעלה כי לא מדובר בשינוי מגמה, אלא בהגדלה נקודתית וחד-פעמית".

ח"כ תומא-סלימאן על

חשיבות הניתוח המגדרי

הניתוח המגדרי של תקציב המדינה לשנים 2021-2022 עמד במרכז ישיבת הוועדה לקידום מעמד האישה שנערכה ב-15 בנובמבר בכנסת.

יו"ר הוועדה, ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש) – הרשימה המשותפת) הסבירה: "החלטת הממשלה קבעה שכל תקציב מדינה צריך לכלול ניתוח מגדרי, כך שנדע באלו סעיפים סובלות הנשים מתת-תקצוב, ומה מצב השוויון המגדרי בחלוקת התקציבים".

"תקציב הוא שיקוף של מדיניות, ואם יש תת-תקצוב לנשים בצוותים העובדים או במענה לצרכי נשים, המשמעות היא שמדיניות הממשלה היא לשמר את אי-השוויון המגדרי הקיים ולא לשנות אותו", הוסיפה.

לדבריה, הניתוח המגדרי הוא "אחד הכלים החשובים ביותר לבחינת המציאות שלנו. ממה שראינו לא רק שלא התקדמנו; אפילו לא עמדנו מלכת – יש נסיגה משמעותית בניתוחים שהציגו המשרדים. פחות מ-40 אחוזים מהתקציב לוו בניתוח מגדרי, שצריך להקיף את כלל התקציב".

לפי נתוני הדו"ח, ב-2019, בה פרצה מגפת הקורונה, עמד תקציב השירותים החברתיים על כ-170 מיליארד שקל. ב-2020 הוא עלה ל-208 מיליארד, וב-2021 נרשם שיא עם החלטה על תקציב של 214 מיליארד שקל. אך ב-2022 עתיד התקציב לצנוח ל-182 מיליארד שקל בלבד. מדובר בתקציב שכולל את השירותים החברתיים של רבים ממשרדי הממשלה והביטוח הלאומי ואת התקציב לתעסוקה במשרד הכלכלה. השירותים החברתיים מופעלים בעיקר בידי נשים, ונשים הן גם המשתמשות העיקריות בשירותים אלה. לכן הן הנפגעות העיקריות ממהלך זה.

העלאת גיל הזכאות לפנסיה

במסגרת חוק ההסדרים נעשו שינויים הנוגעים בקצבאות הביטוח הלאומי והפנסיה. אחד השינויים המשמעותיים ביותר הוא העלאת גיל הזכאות לקצבת זקנה ולפנסיה תעסוקתית לנשים מ-62 ל-65 – שינוי שספג ביקורת חריפה. במרכז אדוה טוענים כי "במיצוי מלא של המהלך בתום 11 שנים, נשים 'יתרמו' סך של כ-83 אלף שקל, כל אחת, למוסד לביטוח לאומי".

הדו"ח מראה כי כספי ההטבות המוצגים לפי מגדר ועשירי הכנסה מראים בבירור שעובדים המשתכרים שכן נמוך לא נהנים מהטבות מס, בגלל שאינם מגיעים לסף המס. כמו כן, בעשירונים הגבוהים העלות של ההטבות עבור נשים נמוכה בהרבה מעלותן עבור גברים.

"בשל שכרן הנמוך של נשים, שאינו מאפשר להן למצות הטבות מס, מוטב היה לחשוב על הטבות אחרות שאינן באמצעות מערכת המס – למשל הרחבה והעמקה של סבסוד מעונות היום והמשפחתונים, או החלת חוק יום לימודים ארוך על כלל התלמידים בישראל", נטען בדו"ח. "צעדים אלה היו מועילים הרבה יותר לנשים עובדות מאשר הטבות מס".

יש אלימות ואין מענה

אחת התופעות שהתרחבה בתקופת הקורונה היא האלימות נגד נשים. כ-20 נשים נרצחות בידי בני משפחה מדי שנה, וההערכה היא שמאות אלפי משפחות בישראל חיות יום-יום במעגל האלימות. לפי משרד הרווחה והביטחון החברתי, סך כל תקציב התוכנית הלאומית למניעת אלימות במשפחה צפוי לעמוד על 105 מיליון שקל ב-2021, ו-155 מיליון ב-2022. מדובר בפער של כ-100 מיליון שקל מהסכום שהיה אמור לעמוד לרשות התוכנית בשנה זו – 250 מיליון שקל. את המחיר על פער זה ישלמו נשים וילדים שחיים במעגל האלימות ולא יקבלו מענה.

יום לימודים ארוך נדחה... לשנת 2027

סעיף נוסף בחוק ההסדרים שנוגע ישירות לחייהן של נשים הוא דחיית יישומו המלא של חוק יום לימודים ארוך, בפעם העשירית, לשנת 2027.

החוק שאושר בכנסת ב-1997 קובע תוספת של שעות לימוד בגנים ובבתי הספר. הוא נדחה שוב ושוב מסיבות כלכליות. מדובר במהלך שאין ספק כי ביכולתו לתרום למעמדן של נשים העובדות מחוץ לבית. לפי נתוני מרכז המחקר והמידע של הכנסת והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, במקומות שבהם יושם החוק הייתה לו תרומה חיובית להכנסתן של אימהות, אשר התבטאה בגידול בשכרן.

ל"מ

לעיון בדו"ח המלא:

<https://adva.org/he/budget-2021-2022-gender-analysis>

פועלים פלסטינים במחסום בדרכם לישראל, ינואר 2021 (צילום: אקטיבסטיילס)

איגודי עובדים בעולם דורשים להחמיר את החרם על ההתנחלויות

ניצול מעמדי ושתיקת ההסתדרות

הדו"ח אנו מסתפק בפרסום שורה ארוכה של נתונים, שרוב הישראלים אינו מודע להם. הוא כולל גם עדויות של פועלים פלסטינים המועסקים בערי ישראל ובהתנחלויות בשטחים, המספרות על החמרת מצבם בעת הקורונה.

מוחמד, פועל בן 23 שעבד במשך שנתיים באזור התעשייה ברקן, סיפר למחברי הדו"ח כי השתכר כ-180 שקל ליום עבודה בן שמונה שעות – הרבה מתחת לשכר מינימום. הוא נאלץ לוותר, לפי דרישת מעסיקו, על ציוד מגן פן יאבד את אישור העבודה. סאמר, בן 33 ולשעבר סטודנט למדעי המחשב, הועסק במשך שנתיים במפעל מתכת בג'וליה והשתכר פחות משכר המינימום הקבוע בחוק הישראלי. ימי העבודה של סאמר התחילו ב-06:00 בבוקר ולפעמים הסתיימו ב-21:00 – ללא תשלום שעות נוספות.

הפתרון: מדינה פלסטינית עצמאית

עיקרי המלצות הדו"ח המקיף הן להפסיק את ההעסקה בישראל באמצעות מתווכים, הגובים חלק ניכר משכרם הדל של הפועלים הפלסטינים; שמירת זכויות העובדים, כפי שקובעות האמנות הבינלאומיות; אכיפת חוקי העבודה – ביחוד תשלום שכר מינימום; שמירת בריאותם של העובדים ובטיחותם בעבודה; והעגשת המעסיקים הישראלים העוברים על החוק.

בורו מצינת כי "השורש לניצול המחפיר של הפועלים הפלסטינים נעוץ בכיבוש. הפתרון הוא הקמת מדינה פלסטינית בצידה של ישראל, שתוכל לקדם כלכלה עצמאית ללא תלות בעבודה בישראל".

אין זה מקרי שההסתדרות אינה מתרגמת או מפיצה את הדו"ח, אשר הופק בארגון בו היא חברה בכירה. היא אף אינה מוזכרת בו, למרות שהיא אמורה להגן על זכויותיהם של כלל העובדים במשק הקפיטליסטי הישראלי.

זה עשרות שנים מצדדת ההסתדרות בכיבוש ואף לוקחת חלק בקמפיין הבינלאומי של הממשלה נגד החרם על ההתנחלויות. קיימת אף חלוקת עבודה, במסגרתה פועלת ההסתדרות לקדם את מדיניות הכיבוש ולהסיר את החרם בארגונים בהם משרד החוץ אינו מסוגל לפעול.

ביום הסולידריות העולמי עם העם הפלסטיני, 29 בנובמבר, פרסמה קונפדרציית האיגודים המקצועיים הבינלאומית (ITUC), בה חברה ההסתדרות, קריאה להקמת מדינה פלסטינית עצמאית בשטחים שכבשה ישראל ביוני 1967.

עוד פנתה יו"ר הקונפדרציה, שראן בורו, לאו"ם על מנת לעדכן את רשימת התאגידים הישראליים והזרים הפועלים בהתנחלויות בשטחים הפלסטיניים הכבושים ולהחמיר את החרם שהוטל עליהם. לדברי בורו, "מן הכרח לעדכן את רשימת התאגידים הפועלים בהתנחלויות. האו"ם חייב לעשות כל שביכולתו כדי לעשות צדק עם העם הפלסטיני".

כמו כן קראה בורו למזכ"ל האו"ם אנטוניו גוטרש להכריז על השנה הקרובה כשנת חידוש תהליך השלום. לדבריה, "יש לפעול להכרה במדינה הפלסטינית העצמאית מצד כל המדינות, ולשים קץ לכיבוש הישראלי הממושך".

האסיפה הכללית של ארגון העובדים הבינלאומי, שהתכנסה כעבור כמה ימים, קבעה כי בשנה הקרובה יפעל הארגון להרחבת רשימת התאגידים הישראליים והבינלאומיים המרוויחים מהכיבוש הממושך של השטחים הפלסטיניים. זה גם אחד הנושאים שיעמדו במרכז ועידת הארגון החמישית שתתקיים בנובמבר 2022 במלבורן שבאוסטרליה, בה צפויים להשתתף אלפי נציגים של איגודים מקצועיים מכל העולם.

יצוין שאחד מסגני יו"ר האסיפה הכללית של הארגון הוא יו"ר האגף הבינלאומי בהסתדרות, משה פרידמן, שכינה עד לאחרונה ובמשך שנים רבות כיו"ר ארגון עובדי צה"ל.

דו"ח חמור, מציאות קשה

הקונפדרציה הבינלאומית פרסמה ביוני האחרון דו"ח ארוך על מצבם של הפועלים הפלסטינים בשטחים הכבושים, כולל אלה המועסקים בישראל.

מהדו"ח הארוך (44 עמודים בגרסאות באנגלית ובערבית) עולה תמונה קשה של ניצול, הפרת חוקי עבודה, התעמרות ופגיעה בבריאותם של הפועלים הפלסטינים. הדו"ח, הנושא את הכותרת "זכויות עובדים במשבר", מכיל נתונים ועדכונים לגבי השלכות מגפת הקורונה על המשק הפלסטיני ועל עובדיו – כולל המועסקים בישראל שמספרם נאמד בכ-130 אלף, ובהם כ-90 אלף בעלי רישיון העבודה.

פולמוס ברוסיה והשלכותיו על נגיף הקורונה וחובת החיסונים

רכבות חולים מאומתים בקורונה מתגלים מדי יום ברוסיה. על רקע זה פרסמה "ברית המרקסיסטים", ארגון גג המאגד קבוצות קומוניסטיות שונות ברוסיה, גילוי דעת על המאבק במגפת הקורונה בעקבות העלייה בתחלואה הקשה במדינה והניהול הממשלתי הכושל של המשבר. יצוין כי המפלגה הקומוניסטית של הפדרציה הרוסית אינה חברה בברית המרקסיסטים.

לדברי הברית, הפתרון הקומוניסטי למשבר הקורונה הוא הנהגת חיסוני חובה לכל האוכלוסייה. המפלגה הקומוניסטית של הפדרציה הרוסית, לעומת זאת, אינה חתומה על גילוי הדעת ואף רוכבת על גל ההתנגדות לחיסונים. עוד הסביר גילוי הדעת של "ברית המרקסיסטים" את הסכנות החברתיות הכרוכות באי-התחסנות ובהתפשטות ההתנגדות לחיסונים. לפי גילוי הדעת, תפיסות אלה הן תוצאה של התנהלות לקויה של שלטון פוטיין מול המגיפה ושל הכאוס במערכת הבריאות, וכן של היעדר שקיפות במדיניות החיסונים.

"ברית המרקסיסטים" תוקפת מנקודת מבט מעמדית את תיאוריות הקונספירציה הרווחות בקרב מתנגדי חיסונים. רבות מתיאוריות אלה מקורן בתפיסות אנטישמיות, אנטי-מדיניות ואנטי-קומוניסטיות. לצד תמיכתה של "ברית המרקסיסטים" בחובת חיסונים לכלל האוכלוסייה, היא מבקרת את הנהגת ה"תו הירוק". לטענתה, לאחר השלמת מבצע החיסון לכלל האוכלוסייה לא יהיה צורך במגבלות מסוג זה. גילוי הדעת אף מזהיר כי השלטון עלול להשתמש ב"תו הירוק" ככלי של "הפרד ומשול", תוך טשטוש החלוקה האמיתית הקיימת בחברה – בין בעלי ההון לעובדים. אך כל עוד לא הושלם מבצע החיסון הכללי, "התו הירוק הוא הכרחי".

לטענת "ברית המרקסיסטים", חובת החיסונים איננה מדיניות קפיטליסטית. ההיפך הוא הנכון – חובת החיסונים הונהגה בכל המדינות הסוציאליסטיות, והייתה כלי יעיל במאבק במגיפות. גילוי הדעת מציין כי ברית המועצות הנהיגה חובת חיסונים על אזרחיה, ובכך מנעה את התפשטותן של מגיפות הדבר והחצבת שהכו בשאר חלקי העולם. "הסירוב להתחסן הוא מהלך אנטי-חברתי ולא סולידרי, שכן אדם שאינו מתחסן מסכן את בני ביתו, את חבריו ואת עמיתיו לעבודה", הדגישו.

גם בישראל עלה הדיון על חובת החיסונים לסדר היום הציבורי. גם כאן, זריעת הבהלה וההפחדה מפני החיסונים מזיקות ומערימות קשיים על המאבק במגיפה. על הממשלה להכריז על חובת חיסונים לכלל האוכלוסייה, אשר תגובה במערכת הסברה והנגשה של מידע רפואי על החיסון ועל מגפת הקורונה – זאת לצד הבטחת תגמול כלכלי למתחסנים. לצד זאת יש להיאבק במפצי הפאניקה ותיאוריות הקונספירציה, שכן הם מחבלים במאבק במגיפה – ואת המחיר משלמת החברה כולה. ההתחסנות אינה זכות, אלא חובה אזרחית וחברתית. סולידריות היא הדרך הישירה לסיום המגיפה, כמו גם לניצחון במאבקים נגד הכיבוש ונגד הניצול הקפיטליסטי.

עידן סלוצקר

"ניצחנו ונמשיך בדרכנו" (המפלגה הקומוניסטית של צ'ילה)

ניצח בבחירות בתמיכת הקומוניסטים

מועמד השמאל הוא נשיא צ'ילה

מאות אלפים יצאו לרחובות סנטיאגו (20.12) לחגוג את ניצחונם בבחירות של מועמד השמאל גבריאל בוריק, מנהיג מרד הסטודנטים ב-2011. יריבו מימין, חוסה אנטוניו קסט, הודה בתבוסתו וכתב בחשבון הטוויטר שלו כי דיבר עם בוריק ובירך אותו. "מהיום הוא הנשיא הנבחר של צ'ילה והוא ראוי לכל הכבוד שלנו ושיתוף הפעולה הבונה שלנו. צ'ילה תמיד ראשונה", כתב קסט. מהתוצאות הסופיות עולה כי בוריק קיבל 56% מקולות הבוחרים ויריבו קאסט 44%.

בוריק (35), מועמד החזית הרחבה שזכה בתמיכת המפלגה הקומוניסטית, התמודד מול איש הימין הקיצוני קסט (55). עם פרסום תוצאות הבחירות בירכה המפלגה הקומוניסטית את בוריק, וקראה לו להמשיך בדרכו של הנשיא הסוציאליסטי סלבדור איינדה ולחולל רפורמות כלכליות וחברתיות עמוקות במדינה. איינדה נרצח בעת ההפיכה הצבאית הפרו-אמריקאית של הגנרל אוגוסטו פינורשה בספטמבר 1973. בממשלתו כיהנו שרים קומוניסטים.

קסט חולל סערה בשבוע שעבר לאחר שמסמכים שנחשפו בגרמניה הוכיחו כי אביו היה חבר במפלגה הנאצית. המסמכים, שהופיעו לראשונה ברשתות החברתיות ולאחר מכן אושרו בידי הרשויות בגרמניה, כוללים תעודת חבר של מיכאל קסט, אביו של המועמד, המעידה כי נרשם מרצונו למפלגה – שכן חברות במפלגה הנאצית לא הייתה חובה. הדברים עומדים בסתירה עם טענות שהשמיע קסט בעבר, כי אביו לא היה נאצי ונאלץ להתגייס לצבא הגרמני במלחמת העולם השנייה בשל חוק גיוס חובה.

קאסט התמודד בפעם השנייה לנשיאות צ'ילה. בעת התמודדותו הקודמת חולל סערה ציבורית כשהביע תמיכה ברודן הצ'יליאני פינורשה, ואמר כי היה מעוניין "לשתות תה ולשוחח" עם הגנרל האכזרי שהלך לעולמו. קסט, קתולי פונדמנטליסט שחרט על דגלו אידיאולוגיה נאו-ליברלית קיצונית, הוסיף: "אילו היה פינורשה חי, בוודאי היה מצביע עבורי".

קשרים בין ישראלים לפלסטינים בעקבות מפגש עם נציגי אש"ף ב-1986.

חברה הקרוב, הסופר והעיתונאי חיים ברעם, אמר עם מותה: "יעל הייתה מסוגלת להסיק מסקנות הגיוניות מההליכים גלובליים. כמו כל האנשים שגדלו במשפחות ממסדיות (אני מסיק גם מהניסיון שלי) יעל התקשתה להיפרד מהסנטימנט כלפי הציונות, אבל התגברה על המשוכה הזאת. יושרה האינטלקטואלי גרם לה להבין את הקשר בין הדיכוי הכלל-עולמי תחת ההגמוניה האמריקאית לבין רמיסת זכויות הפלסטינים על ידי ישראל הציונית."

עוד הוסיף ברעם: "יעל למדה המון גם מהמציאות בארצות הברית עצמה. גם נישואיה השניים למנהיג שחור של עובדי הדואר בניו-יורק, איש איגוד מקצועי בעל הכרה מרקסיסטית שלחם באומץ למען דעותיו גם במציאות הקודרת של ארצות הברית בשנות החמישים, היוו התנסות משמעותית מאוד עבורה. לשמאל הישראלי הביאה יעל רעיונות וזיקה לנעשה בשמאל הבינלאומי, והיא תרמה המון גם בזכות אופקיה הרחבים כסופרת, מבקרת ופמיניסטית. אין תחליף ליעל בשמאל הקטן שלנו, וקשה להתנחם על מותה ללא עת."

הכרתי את יעל במשך שנים רבות במסגרת המאבק בכיבוש ובעבודה המשותפת בעיתון "דבר". דבריו של ברעם משקפים היטב את תחושותי ואת האישיות המרשימה שהכרתי. נהוג לומר כי "בתי הקברות מלאים באנשים שלא היה להם תחליף", וזה לא נכון – יעל לוטן היא אחת מאותן נשים שאין להן מחליף.

אפרים דויד

סולידריות בגיליון השני של כתב העת 'חוצות'

הגיליון השני של "חוצות" – כתב עת תרבותיפוליטי, אשר פורסם בשבוע שעבר, מוקדש לערך סולידריות. "חוצות" נוסד כיוזמה של נשות טיפול המעורבות בעשייה חברתית ופוליטית, במטרה ליצור מרחב לחשיבה ולכתיבה על אודות הממשק שבין הפסיכולוגי לבין הפוליטי, החברתי והתרבותי בתוך חדר הטיפול ומחוצה לו. הגיליון הראשון של כתב העת יצא לאור ביוני האחרון.

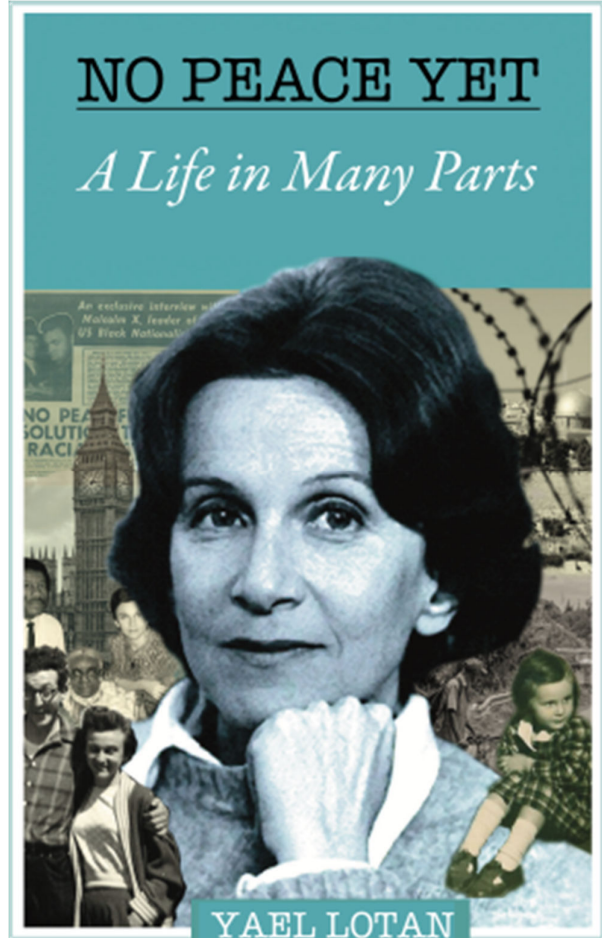
בגיליון מספרת מונא כרכבי-סלאמה על קולות ההפגנות הסוערות שחדרו את קירות הקליניקה. כרכבי-סלאמה מתארת טיפול באישה ערבייה תושבת חיפה במהלך האירועים האלימים בחודש מאי האחרון, וכיצד חוללו הקולות טלטלה בנפשה של המטופלת. עוד היא משתפת במסע שעברה בדרך לגיבוש זהותה כערבייה-פלסטינית בישראל.

המהפכן הצפון-אפריקאי פרנץ פנון עומד במרכז המאמר של אסתר רפפורט. המאמר יוצא ממחזות התיאוריה הנוקבת של פנון בנושא קולוניאליזם והתנגדות אל המציאות המורכבת בישראל-פלסטיין, בתוך חדר הטיפול ומחוצה לו.

"עדות מיפן – מאי 2021", מאמרה של אירה קונטורובסקי, משתף בתחושות ובמחשבות על רקע ההתרחשויות בתוך יפו במהלך מאי האחרון. בין האלימות ברחוב לתחושות הסוערות בנפש פנימה, משרטטת המחברת תיאור של שיתופי פעולה בניסיון ליצור מרחב מכיל. את המושג "סולידריות" בוחנת מנאל אבו חק, המפנה מבט רחב כלפי החברה הערבית-פלסטינית בישראל.

לעין בגיליון "חוצות" האחרון:

<https://www.hebpsy.net/me.asp?id=245>

בקרב: האוטוביוגרפיה של יעל לוטן השלום טרם הגיע אבל המאבק נמשך

אוטוביוגרפיה של הסופרת, העיתונאית ("דבר" ו"על המשמר") ופעילת השלום יעל לוטן תתפרסם בקרב בגרסה דיגיטלית בשפה האנגלית. את הספר, המכיל יותר מ-400 עמודים, ערך בנה יונתן אור-סתיו והוא פורסם תחת הכותרת "השלום טרם הגיע". המחברת כתבה את הספר כשנה לפני מותה ב-2 בנובמבר 2009 לאחר מחלה קשה.

יעל לוטן נולדה בארץ ב-1935. ב-1953 נסעה לארגנטינה עם הוריה בשליחות משרד החוץ. כעבור שנה עברה ללונדון ללימודים, שם נישאה לבעלה הראשון מוריס סטופי, מהנדס אנגלי ממוצא יהודי. ב-1958 נסעה עם בעלה לג'מייקה – שהייתה אז עדיין מושבה בריטית. לאחר שבע שנים באי נפרדה לוטן מסטופי ועברה לארה"ב, שם נישאה לבעלה השני, הסופר האפרו-אמריקאי לויל הרסטון.

ב-1970 חזרה לארץ עם שני ילדיה, יונתן ואילנה. מאז, מלבד ארבע שנים נוספות באנגליה בין 1989 ל-1993, המשיכה לכתוב ולתרגם בשתי שפותיה העיקריות, עברית ואנגלית. היא הייתה פעילה במשך שנים רבות למען שלום ישראלי-פלסטיני ואף נשפטת יחד עם ראובן קמינר, לטיף דורי ואליעזר פיילר בגין הפרתו של "חוק המפגשים" שאסר על

תפונה התחנה המרכזית

מהם לא הכניסו ילד למסגרת בין גיל 3 חודשים ל-3 שנים בשל מצבם הכלכלי; ו-39% נדבקו בנגיף הקורונה (לעומת 12% באוכלוסייה הכללית). לפי סקר שערכו "לתת" בקרב הציבור הכללי, 61% מאמינים שארגונים ועמותות מגזר שלישי הן המטפלות בפועל בעוני; 26% השיבו כי אלה דווקא אנשים פרטיים באמצעות תרומות; ו-13% בלבד סברו כי ממשלת ישראל עושה זאת, לעומת 21% בשנה שעברה.

לדברי הארגון, "אחת הבעיות המתודולוגיות בדוח של ביטוח לאומי היא שהוא מתבסס על המרחק של משק בית מההכנסה החצינית (שחצי מהאוכלוסייה מעליה וחצי מתחתיה) בישראל". לכן "לתת" מודדים את המצוקה הכלכלית לפי השכר החציני ערב המשבר בתחילת 2020, ומשלבים בו שני מדדים נוספים: "היעדר תנאים בסיסיים", כלומר מחסור כלכלי המוביל לשלושה ויתורים משמעותיים או יותר במילוי צרכים חיוניים; ו"מצוקה סובייקטיבית", כלומר דיווח על מצוקה כלכלית בשילוב הכנסה מתחת ל-6,000 שקל לנפש תקנית – בהתחשב בגודל משק הבית.

ביוזמת התנועה "אנחנו העיר", מתקיימת היום (22.12) הפגנה נוספת בדרום תל-אביב בדרישה לפנות את התחנה המרכזית. בשבוע שעבר ארגנה התנועה הפגנה מול עיריית ת"א-יפו, בהשתתפות עשרות פעילים ותושבים זועמים משכונת נווה שאנן. זאת לאחר שראש העיר רון חולדאי ושרת התחבורה מירב מיכאלי חזרו בהם מהבטחתם לפנות את התחנה מהשכונה.

מאנחנו העיר נמסר: "מחדל כזה לא ראינו כבר הרבה זמן. לאחר שעשו סיבוב תקשורתי על גבם של התושבות והתושבים, מתברר שראש העירייה ושרת התחבורה לא חתמו על הסכם הפינוי של התחנה המרכזית. במידה שמשרד התחבורה לא יודיע עד פינוי התחנה עד סוף החודש, יוארך חוזה השכירות באופן אוטומטי". "אי-פינויה של התחנה המרכזית גוזר עוד עשרות שנים של זיהום, הזנחה ופשעה בשכונות שלנו", הדגישו.

דו"ח "לתת": משבר הקורונה

העמיק את העוני

לפי הדו"ח של ארגון "לתת" שפורסם השבוע (21.12), בחודשים ינואר-מרס 2020, טרום משבר הקורונה, סבלו 24% ממשקי הבית בישראל ממצוקה כלכלית. נתון זה זינק לכמעט 39% בשיא המשבר בין יולי לספטמבר 2021, וירד מעט ל-31% בין מאי ליולי 2021. לפי מתודולוגיית "העוני הרב-ממדי" בה משתמש הארגון, 22% ממשקי הבית בישראל מתקיימים בעוני. גם שיעור משקי הבית הנמצאים קרוב לקו העוני (אך לא ירדו מתחתיו) עלה מ-14% טרום המשבר ל-27% היום. כך שבסך-הכול, לפי "לתת", רוב משקי הבית בישראל נמצאים כיום מתחת לקו העוני או קרוב אליו. מעיון בנתונים נוספים של "לתת" עולה, כי 18% מהאוכלוסייה העידו כי האוכל שקנו לא הספיק להם, ולא היה להם די כסף לקנות עוד; ו-13.5% צמצמו בגודל הארוחות. 8.6% חוו חסימה או עיקול של חשבון הבנק; ו-25% העידו כי נמנעו מתיקונים מהותיים בדירתם בשל מצבם הכלכלי. מקרב אוכלוסיית הנתמכים של "לתת", 44% העידו כי אין להם כלל סיכוי או שקיים רק סיכוי נמוך לצאת ממצבם; 51%

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

פתיחת התערוכה

"פינת חי" / רותם דולב

ליווי אמנותי: לוסיאנה קפולון ואילנה טייב הגרטי

יום רביעי, 22.12, בשעה 19:00

ניצחון השמאל בצ'ילה: הרצאה ומסיבה

בהשתתפות ד"ר אפרים דויד

יום חמישי, 23.12, בשעה 20:00

הקרנת הסרט

ברלין קומיספלאץ / רודולף תומה

גרמניה המערבית, 1980; 112 דקות (גרמנית; כתוביות באנגלית)

מוצ"ש, 25.12, בשעה 20:00

ערב שירה בגדה

בהשתתפות: דין אהרני רולנד, רותי בן יעקב, חגית גרוסמן, תום

הדני נוה, אסתר וולק, עמית זרקא, שי טריביטש,

נאור יצהרי, תמר רפאל, מנחה: אמיר חרש

יום ראשון, 26.12, בשעה 20:00

השבוע באתר "זו הדרך"

הרוג בתאונת עבודה סמוך לחדרה, טרור מתנחלים באזור שכם, מחאות המוניות בסודאן ובתוניסיה, ועוד...

zoha.org.il

לילי ולכל המשפחה

איתכם באבל על מות

יצחק לוי

ועד מחוז ת"א-יפו של מק"י

לילי ולמשפחתה

משתתפות בצער על מות

יצחק לוי

תנועת נשים דמוקרטיות בישראל

ת"ד 26205, ת"א 6126102, טל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

אתר זו הדרך zoha.org.il מק"י: maki.org.il info@maki.org.il